

manifold

01/06/2024

İREM GÜNAYDIN

Mevcut Koleksiyon

2010'ların sonlarına doğru, etik ve bilimsel prensiplere bağlı saygın bir arkeolog ve akademisyen olan Dr. Güner Coşkunsu,¹ dünyanın insanlık tarihine dair en eski yerleşim yerlerinden biri olan Mardin'deki yozlaşmış düzene meydan okudu. Türkiye'de ve hatta Yakındoğu'daki en eski, alan olarak en büyük ve *in situ* buluntuları içeren, yaklaşık yarım milyon yıl öncesine dayanan insanlık tarihine ev sahipliği yapan çok ender paleolitik yerleşim yerlerinin yok olmasına karşı bir mücadele başlattı. Dedikodu ve tacize maruz kaldı. "Taşperest" olarak etiketlendi. Mardin genelinde define avcıları, müteahhitler ve çevresel tahribata maruz kalan, kendi kaderine terk edilmiş kültürel ve doğal mirasa dikkat çekti. Bilimsel olmayan, anti-akademik ve hatta yasa dışı durumlara direndi. Üniversite tarafından oluşturulan bir komisyon, Dr. Güner Coşkunsu'nun üniversitedeki odasına girerek şu tespit raporunu oluşturdu: "89 kutu içinde çok sayıda tarihi eser tespiti yapıldı. 41, 68 ve 36 no'lu kutular içinde 2863 sayılı yasa² kapsamında envanterlik mahiyette 3 adet eser olduğu tespit edilmiştir. Coşkunsu'nun izinsiz yüzey araştırması yaptığı, bu alanlarda izinsiz etütlük ve envanterlik mahiyette eserler topladığı, eserleri uygun olmayan ortamlarda muhafaza ettiği görülmüştür. Belirtilen nedenlerden dolayı Coşkunsu hakkında 2863 sayılı yasaya muhalefetten adli makamlara suç duyurusunda bulunulması gerekmektedir."

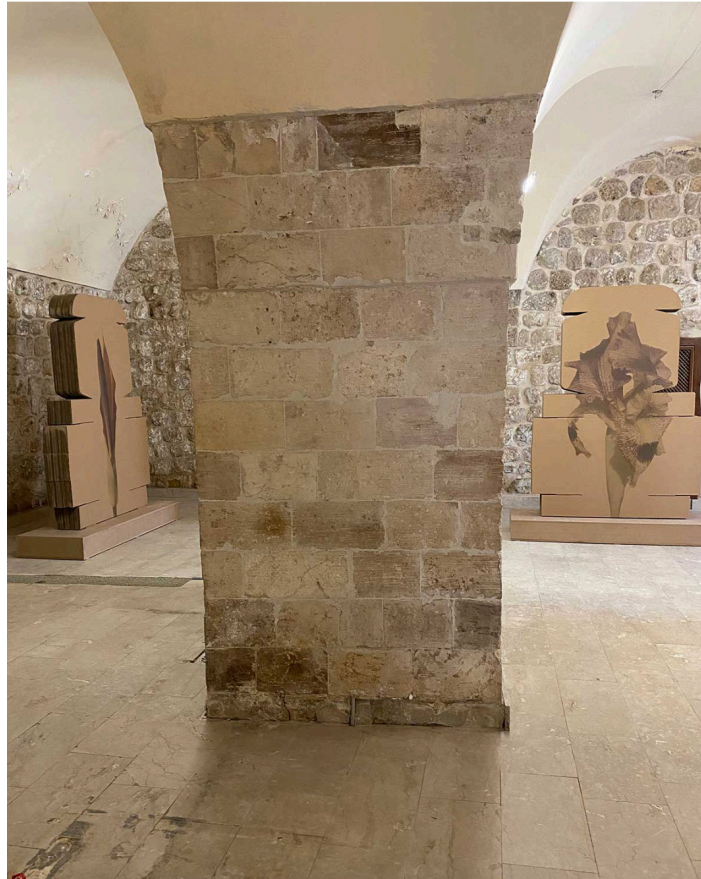
Yurtiçi ve uluslararası laboratuvarlar ve arkeolog akademisyenler, Dr. Güner Coşkunsu'nun ofisinde bulunan arkeolojik ve 2863 kapsamında olmayan jeolojik koleksiyonun eser sınıfında olmadığını ve hatta bu tür malzemelerin Türkiye'deki ve dünyadaki herhangi bir arkeoloğun ofisinde bulunabileceğini doğrulayan raporlar sundu. Bu raporlar her malzeme grubu için ait oldukları kutularda güvenli bir şekilde arşivlenmişti, ancak müze ve üniversite bu bilgiyi saklamayı tercih etti. Bahsi geçen taşların, koordinatları müze müdürlüğü tarafından belirlenerek üniversite alanı içine gömülmesi talep edildi.

Coşkunsu'nun Mardin'deki görev süresi boyunca, üniversite kampüsündeki paleolitik döneme ait çakmaktaşları ve obsidyenler, hatta genel olarak prehistorik taş malzeme, yetkin uzmanlar tarafından bilimsel bir incelemeye tabi tutulmaları durumunda dünya arkeoloji literatürü için çığır açıcı verilere ulaşabileceği hâlde, ne yazık ki yetkililer tarafından arkeolojik olarak önemsiz olarak değerlendirildi. Komisyon raporlarında müzenin paleolitik taşları incelemeye ve saklamaya değer bulmadığı belirtildi. "Kültür varlık özelliği göstermeyen", "... çakmaktaşı alet ve parçalarının tekrardan sit alanına gömülmesi için Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nden izin alınmasını önermekteyiz" gibi ifadelerle, henüz incelenmemiş, belgelenmemiş, çizimleri yapılmamış ve hatta fotoğrafı bile çekilmemiş arkeolojik taşları gömme kararı alındı.

Bu paradoksal düzende taşlar, sıradan ya da tarihi eser fark etmeksizin, kendilerini gömülürken buldu. Ben de Mardin Bienali'ne davet aldıktan sonra, gömülen taşları bulmaya karar verdim. Koordinatları bilmediğim için tüm Mardin'i kazmam gerekecekti. Bunun için Mardin'e taşınmam şart olmuştu. Sahte bir isimle ev tutmaya karar verdim. Güner Hanım'ın başına gelenleri yaşamamak için çok dikkatli olmalıydım. Bu nedenle kazı fikrimi bienal ekibinden ve küratörden saklamanın iyi olacağını düşündüm. Bir yıl boyunca bıkmadan ve usulca kazı çalışmalarımı sürdürdüm. Gündüzleri çok dikkat çekeceği için geceleri kazıyordum. Gündüzleri ise bu imkânsız görevi neden üstlendiğimle ilgili kendimi sorguluyordum. Kanıtları bulma görevinin Mardinli bile olmayan bir sanatçıya düşmesi,

Press Review
manifold, 1 June 2024

Türkiye'nin geleceğiyle ilgili umutsuzluğa kapılmama neden oldu. Sonunda gömdükleri kutuları buldum ve içlerini açtım. *Mevcut Koleksiyon³* huzurunuzda.

Press Review
manifold, 1 June 2024

İrem Günaydın, *Mevcut Koleksiyon*,
sanatçının izniyle

1. Güner Coşkunsu 2023 yılında vefat etti.

2. 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu: Bu kanunun amacı, korunması gerekli taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili tanımları belirlemek, yapılacak işlem ve faaliyetleri düzenlemek, bu konuda gerekli ilke ve uygulama kararlarını alacak teşkilatın kuruluş ve görevlerini tespit etmektir.

3. Kutuların içerisinde, daha sonra Mardin iline ait olduğunu öğrendiğim endemik bitki imgeleri buldum. Bunlar *Iris nectarifera*, *Crocus musagecitii*, *Arum rupicola* ve *Ajuga vestita*.